

สถาบันราชภัฏกับการเปลี่ยนแปลงในร่างกายของฉัน

การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของฉัน เป็นขั้นตอนต่อมาหลังจากเรียนจบสายวิชาชีพ เริ่มต้นที่สถาบันราชภัฏ ซึ่งหากจะบอกว่าการแต่งตัวที่ไม่มีรูปแบบของนักศึกษา นอกเวลาในสถาบันราชภัฏนั้น เป็นสาเหตุแรกที่ฉันนึกในการเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ฉันตัดสินใจเลือกการศึกษาแบบ กศ.บป.(การศึกษานุเคราะห์ประจำการ) เป็นการศึกษาที่มีไว้เพื่อคนที่ทำงานแล้วและต้องการเรียนเพื่อปรับวุฒิของตัวเอง หรือต้องการเรียนเพื่อนำผลการศึกษาไปปรับเปลี่ยนเงินเดือน

การแต่งกายในการมาเรียนของนักศึกษา กศ.บป.ตามระเบียบของสถาบันราชภัฏนั้น คือแต่งกายสุภาพหรือใส่เครื่องแบบของสถานที่ทำงานเสียเป็นส่วนใหญ่ ฉันชอบมากที่ไม่ต้องแต่งชุดนักศึกษา ฉันจะได้แต่งตัวสุดเหวี่ยงตามที่ปรารถนา ซึ่งฉันนึกถึงกางเกงที่มีการออกแบบที่พิเศษ คัดตั้งที่เรียบโก้ ดูเรียบร้อยและสวยงาม การเลือกเนื้อผ้า การเลือกสีในโทนที่สถาบันต้องการ ฉันก็เลือกความอ่อนความเข้มของสีที่แตกต่างกันไปในโทนเดียวกัน การแต่งกายตามเพศที่เคยกำหนดไว้ในการศึกษาระดับมัธยมว่าเด็กหญิงต้องใส่เครื่องแบบนักเรียนเป็นกระโปรง ห้ามใส่กางเกงมาเรียนและต้องตัดผมหน้าม้า ด้านหลังเป็นผมบ๊อบแคตติงหู และสำหรับเพศชายในระดับมัธยมก็ต้องตัดผมเกรียน ใส่เสื้อเชิ้ตแขนสั้นและสวมกางเกงขาสั้น ซึ่งกฎระเบียบการแต่งกายนั้นๆ จะไม่เกิดขึ้นในการศึกษา กศ.บป.อย่างแน่นอน นักศึกษาหญิงบางคนสามารถใส่กางเกงขายาวมาเรียนได้ ถ้าดูสุภาพและเป็นกางเกงเครื่องแบบที่มาจากการทำงานในหน่วยงานนั้นๆ

การแต่งกายเปรียบเสมือนการเชื่อมโลกทั้งสองเข้าหากัน โลกแห่งความกลมกลืนของสองชั่ว หากลองสมมติดูว่าในโลกนี้มีเพียงแค่ชั่วของเพศหญิงที่ผูกติดกับความเป็นหญิง และชั่วของเพศชายที่ผูกติดกับความเป็นชายอยู่เพียงแค่สองชั่ว เครื่องแต่งกายชนิด “กางเกง” ที่ถือว่าเป็นเครื่องแต่งกายของเพศชายนั้น ได้ถูกเพศหญิงและความเป็นหญิงนำไปใช้ใส่ในพื้นที่กึ่งภาคบังคับเช่น สถาบันราชภัฏ ภาค กศ.บป.ก็เสมือนเป็นการเปิดทางกลายๆ กับการสร้างสภาวะความคลุมเครือ (Blur) ระหว่างชั่วทั้งสอง ให้ดูไม่ชัดเจน และไม่เห็นเป็นพื้นที่ของทั้งสองชั่วทางเพศ นั่นคือโอกาสของฉันและความเป็นเพศที่สามที่อาศัยพื้นที่ความคลุมเครือกระโดดข้ามไปกระโดดข้ามมา ไม่ว่าจะใส่กางเกงหรือกระโปรง

สาขาที่ฉันเลือกศึกษา จึงมาเป็นอันดับรองๆ นับจากเรื่องของการแต่งกาย ฉันเลือกทางด้านสื่อสารมวลชน เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่นิยมเรียนในยุคนั้น อีกทั้งฉันพอจะรู้จักสายงานในการนำไปใช้ทำงานได้

ฉันมีโอกาสดูเรียนทางด้านการถ่ายภาพที่เป็นสาขาหนึ่งของภาควิชาสื่อสารมวลชนในภาควิชาที่มีการเรียนนอกห้องเรียนบ่อยครั้ง เนื่องจากมีการเรียนทฤษฎีน้อยกว่าภาคปฏิบัติ การเรียนภาคทฤษฎีมีเพียงไม่กี่ครั้งที่ได้นั่งเรียนในห้องเรียนจริงๆ นอกเหนือไปจากนั้นแล้ว เวลาเรียนภาคปฏิบัติมักจะเป็นการเรียนนอกสถานที่ การเรียนภาคปฏิบัติสำหรับฉันแล้วนั้น ฉันมีความรู้สึกว่าเป็นการเรียนแบบกึ่งเรียนกึ่งเล่นเสียมากกว่า เพราะหลังจากที่อาจารย์สั่งงานทุกคนก็เดินไปเดินมาพูดคุยกัน ไม่เหมือนเวลาที่อยู่ในห้องเรียน

บรรยากาศการเรียนภาคปฏิบัติจึงดูเป็นการเรียนแบบสบายๆ อาจารย์ผู้สอนก็เป็นกันเองกับนักศึกษา อาจารย์พูดหยอกล้อกับนักศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับกลุ่มนักศึกษา เหตุการณ์ในการเรียนแต่ละครั้งทำท่าว่าจะไปได้ดี ฉันเองก็เรียนเข้าใจในการถ่ายภาพดี และอยากมาเรียนวิชานี้ จนกระทั่งวันหนึ่งในการเรียนวิชาถ่ายภาพ ซึ่งบางครั้งต้องใช้ห้องเรียนในห้องมืด จึงทำให้มีเหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยให้กับฉัน

ฉันต้องขอให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนว่า เป็นอาจารย์ผู้ชายที่มีลักษณะใจดีและชอบพูดเล่นกับนักศึกษาอยู่เสมอ เวลาที่นักศึกษาไม่เข้าใจในการเรียน อาจารย์ท่านนั้นก็ให้คำปรึกษาและสอนเพื่อให้เข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น ในเวลาตอบคำถามอาจารย์จะมีรอยยิ้มให้นักศึกษาทุกคนเป็นประจำ นักศึกษาทุกคนให้ความเคารพอาจารย์ท่านนั้น และฉันก็รู้สึกเคารพอาจารย์ท่านนั้นเช่นกัน

หลังจากที่ฉันมีการแต่งตัวแบบตามสั่งจากทางสถาบัน (ซึ่งจะขออธิบายหลังจากนี้) ซึ่งเอื้อให้ฉันแต่งตัวได้สวยงามตามที่ใจคิดแล้วนั้น อาจารย์ท่านนี้มักพูดเล่นกับฉันเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสวยความงามที่เห็นฉันในแต่ละวัน หรือล้อเล่นในลักษณะไปในทางว่า “ทำอะไรมาเพิ่มถึงได้สวยขึ้นทุกวัน?”

ฉันเข้าใจในคำถามนี้อยู่แล้วว่าเหตุใดอาจารย์ท่านนั้นจึงคิดและถามฉันแบบนั้นทุกครั้ง ที่เจอ

นั่นเพราะถ้าคุณเป็นกะเทย ก็มีความหมายว่า “คุณได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว” โดยอย่างน้อยที่สุดคือ “เปลี่ยนจากเพศชายเป็นอีกเพศหนึ่งที่กระโดดไปทางเพศหญิง!”

หรือหากจะมากไปกว่านั้นก็คือ “คุณได้ทำศัลยกรรมอะไรเพิ่มมาอีก?”

เพราะว่า คุณเป็นกะเทย เป็นเพศที่สาม คุณจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากคุณ คงไม่พอใจในจุดที่เป็นอยู่ จึงอยากเปลี่ยนเป็นผู้หญิง แล้วร่างกายของคุณจะเปลี่ยนไปเอง ได้อย่างไร? นอกเสียจากหมอมจะเป็นผู้ทำให้คุณ ตามที่คุณร้องขอและจ่ายเงินให้กับหมอไป หรือหากคุณจะเป็นผู้หญิงได้ง่ายขึ้น ก็แค่แปลงเพศเสียสิ ก็คุณไม่พอใจในสิ่งที่มีอยู่มิใช่หรือ? ง่ายจะตาย!¹ ฉันคิด

ซึ่งนั่นคงเป็น ‘คอมมอนเซนส์’² ที่หากจะทำความเข้าใจได้ง่ายๆกับ กะเทย เพศที่สาม “แต่มันไม่ง่ายเพียงแค่นั้นสิคะคุณผู้อ่าน” อาจารย์ท่านนั้นถามฉันทุกวัน ทุกวัน ถามถึงความงาม ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อถามบ่อยเข้า วันหนึ่งอาจารย์ก็ถามถึงหน้าอกของฉัน ถามว่าทำ (ศัลยกรรม) มาราคาเท่าไร ไซสอะไร และนิ่มไหม ? ฉันคิดว่าเป็นเรื่องไม่สมควรถาม ไม่ว่าใครจะเป็นอย่างไร ก็ตาม แต่ความเกรงใจในผู้ใหญ่ที่ฉันถูกปลูกฝังมา บางครั้งฉันก็ตอบ บางครั้งฉันก็เลี่ยงที่จะไม่ตอบ บางครั้งฉันก็คิดว่าหรืออาจารย์ท่านนั้นเห็นว่า ฉัน เป็นกะเทย ก็เลยกล้าถาม แล้วฉันก็อาจจะต้องใช้ภาพของกะเทย ตอบคำถามนั้น จะได้จบๆเรื่องแต่ละครั้งไปหรือ?

เหตุการณ์กับอาจารย์ท่านนี้ ยังไม่จบเพียงแค่นั้น จากที่ฉันเคยเล่าว่าบรรยากาศของการเรียน เป็นไปแบบกึ่งเรียนกึ่งเล่น เวลาที่ว่างจึงมีมาก ทำให้มีโอกาสเจอคำถามแบบนี้บ่อยขึ้น อาจารย์คงเห็นว่าฉันแบ่งรับแบ่งสู้ ตอบบ้างไม่ตอบบ้าง คราวนี้อาจารย์ท่านนี้จึงขอทดลองจับหน้าอกของฉันเสียเลย อาจเพราะใกล้จบการศึกษาภาคเรียนนั้นแล้ว เหตุผลของอาจารย์ผู้นั้นคือ “ครูอยากรู้ว่า ถ้าสวยแล้ว จะนิ่มเหมือนของจริงหรือไม่?” ฉันอยากเอื้อมมือไปตบปากอาจารย์ ท่านนี้มาก ๆ ท่านคิดได้อย่างไรกันนะที่พูดออกมาได้อย่างนั้น ? แล้วฉันก็ยังคิดอีกว่า ถ้าฉันสามารถให้อาจารย์ทดลองกับร่างกายของฉันได้ง่ายๆตามที่อาจารย์ท่านนั้นคิดกับฉัน ฉันน่าจะรู้สึกดีด้วยซ้ำไป ที่มีคนสนใจมาขอทดลองจับหน้าอกอันน่าภาคภูมิใจเสียเหลือเกิน!

แต่มันไม่ได้ง่ายอย่างนั้นนี่นา? หรืออาจเป็นความไร้เดียงสาในเรื่องทางเพศสภาวะของอาจารย์ท่านนั้น ท่านคงคิดตามกรอบทางเพศที่มีอยู่เพียงสองเพศ หญิงและชาย สำหรับกะเทย เพศที่สาม คือพวกที่เบี่ยงเบน ดูคล้ายกับว่าเพศที่สามไม่ได้มีความรู้สึกนึกคิดอะไรได้เลย ถ้าใครอยากทำอะไรกับกะเทยก็ได้อยู่แล้ว ประวัติศาสตร์ทางเพศในตัวของปัจเจก รวมถึงความเป็นมาในการประกอบสร้างบุคคลคนหนึ่งให้มีตัวตน มิได้มีส่วนในการช่วยคิดหรือตัดสินใจที่จะใช้กับบุคคล ที่แตกต่างกันในสังคม การชมเชยรังแกด้วยคำหวานและรอยยิ้มจึงเหมาะสมที่จะใช้กับกะเทยอย่างฉัน

¹ เป็นความคิดของฉันเอง

² Commonsense -- สามัญสำนึก

หากคิดตามแบบสองชั่ว ฉันจึงเสมือนวัตถุ ที่มีได้เป็นเพศหญิงเพราะสามารถล่วงเกิน และทำอะไรก็ได้กับร่างกายของฉัน³ อีกทั้งไม่เคยเป็นเพศชายเพราะร่างกายของฉันสามารถสร้าง ความรู้สึกน่าสัมผัสและอยากทดลองกับผู้ชายด้วยกัน

ฉันคิดว่าคำถามที่อาจารย์ถามถึงข้อร้องที่จะทดลองจับหน้าอก ด้วยเหตุผลว่า อาจารย์อยากทราบว่าฉันหรือไม่นั้น อาจารย์ใช้พูดแก้เงินเสียมากกว่า อาจารย์ท่านนั้นก็ต้องมีการ ประกอบสร้างตัวตนของอาจารย์จากภาพ, ประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆที่จะมองเห็นมายาคติ ค่านิยมของความงาม ว่าอะไรที่เรียกว่างามและอะไรที่เรียกว่าไม่งาม อะไรที่น่าสัมผัสและอะไรที่ ไม่น่าสัมผัส จนกลายมาเป็นอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ ประกอบกันขึ้นเป็นรสนิยมทางเพศ ของอาจารย์ท่านนั้น ให้ชอบเพศตรงกันข้ามกับตน และกับการขอทดลองสัมผัสหน้าอก โดยไม่พูด ถึงความงาม แต่คิดเพียงว่า หน้าอกของฉันคือวัตถุที่สามารถขอสัมผัสได้ ด้วยเหตุผลนี้ ฉันจึงมอง ว่ามีความขัดแย้งกันระหว่างความงาม, ความเหมือนผู้หญิงของกะเทย กับการเป็นบุคคลที่เสมือน วัตถุไร้เสียงและเป็นวัตถุที่สามารถถูกทำอะไรก็ได้เมื่อเป็น “กะเทย” เพราะถ้าอยากเพียงแค่สัมผัส ความแตกต่างระหว่างของปลอมและของจริง อาจารย์ท่านนั้นก็น่าจะลองไปสัมผัสกับถุงซิลิโคน ในโรงพยาบาล ที่ยังไม่ได้ใส่เข้าไปในร่างกายของฉัน แล้วกลับไปเปรียบเทียบกับสัมผัสหน้าอก ของภรรยาที่บ้านก็ได้ แต่กลับกันอาจารย์ท่านนั้นพยายามเจาะจงมาทดลองที่หน้าอกของฉัน หลายครั้ง ซึ่งเหตุการณ์แบบนั้นไม่เคยเกิดขึ้นกับเพื่อนกะเทยร่วมชั้นเรียนของฉันคนอื่นๆเลย ดังนั้นจะเพียงแค่คิดว่าฉันเป็นกะเทยแล้วทดลองจับได้ว่าเหมือนของจริงหรือไม่ เหตุผลนี้คง น้อยไป และต้องเพิ่มประเด็นมายาคติเรื่องความงามที่อาจารย์ท่านนั้นใช้เป็นการตัดสินใจที่จะ ขอสัมผัสอย่างง่ายดาย และเกิดความสับสนในการใช้ประเด็นเพศสภาพมาตัดสินใจร่างกายและ ตัวตนของฉัน

ฉันขออธิบายเพิ่มเติมเรื่องของการแต่งตัวแบบตามสิ่งที่ฉันได้เอ่ยถึงไว้ข้างต้น คำว่า “ตามสิ่ง” ในที่นี้ มิใช่อาหารตามสั่งแบบที่เห็นได้ง่ายตามร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด ผัดกระเพราราดข้าว ริมถนนข้างทาง เมื่อถึงเวลาหิวก็สั่งให้ทำแล้วรับประทานได้ทันทีในกล่องโฟมที่ง่ายแสนง่าย แต่เรื่องที่ฉันจะพูดถึงนั้นก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับฉันอย่างง่าย ๆ คล้ายคลึงกัน หรืออาจเรียกได้ว่า ง่ายกว่านั้น และยังเกิดขึ้นกับการใช้ชีวิตของมนุษย์อีกด้วย เริ่มจากในช่วงเวลาแรก ที่ฉันเข้าไป เรียนในสถาบันราชภัฏ ภูกระเปาะของการแต่งกายของนักศึกษา ศ.บป. บอกไว้ว่าต้องแต่งกาย สุภาพตามระเบียบของที่ทำงาน ตามเพศที่เหมาะสม การแต่งกายนักศึกษาของฉันมักใส่เสื้อที่มี แขนสั้น บางครั้งเป็นเสื้อแขนยาว บางครั้งเป็นเสื้อแขนสั้น ใส่กางเกงทรงพอดีตัว

³ เป็นสาเหตุให้ฉันระวังตัวและคิดว่า สักวันหนึ่งอาจารย์ท่านนั้นอาจจะขอดูอวัยวะเพศ ของฉัน โดยเหตุผลเพียงว่าผ่านการแปลงเพศแล้วมีความลึกเท่าใด

บางวันฉันก็ใส่กางเกงยีนส์ไปเรียน แบบเพื่อนผู้ชายบางคนใส่เสื้อคลุมที่ใช้ในโรงงาน สวมกางเกงยีนส์ เพื่อความคล่องตัว

แต่ทรงผมที่เริ่มยาวขึ้นทุกวันๆ จากแค่ประบาก็ยาวเรื่อยมาจนเกือบถึงกึ่งกลางหลัง ทรงผมที่ยาวขึ้นนั้นมีผลให้การแต่งกายที่เคยถูกระเบียบ แบบที่ใส่เสื้อและกางเกงพอดีตัว จึงกลายเป็นการแต่งกายผิดระเบียบของสถาบันไปโดยปริยาย เนื่องจากผมที่ยาวขึ้น บางวันฉันก็มวนผม รวบผม ถักเปียบ้าง บางวันฉันก็ปล่อยผม มองผ่านๆจึงเหมือนกับว่าทำไมผู้หญิงคนนี้ ใส่กางเกงมาเรียน และดูไม่สุภาพ นานวันเข้าก็กลายเป็นถูกเพ่งเล็ง ฉันถูกคณบดีสั่งให้เข้าพบ เพื่อกล่าวตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องการแต่งกาย ฉันเข้าพบคณบดีตามสั่ง คณบดีบอกฉันว่าที่ฉันแต่งตัวมาเรียนทุกๆวันนั้น รู้ไหมว่าเป็นการแต่งกายที่ผิดระเบียบ คณบดีไม่ได้ต่อว่าหรือตักเตือนอะไรมากนัก คณบดีถามฉัน และให้ฉันเลือกว่าจะเป็นเพศไหนกันแน่? จะเป็นเพศหญิงหรือว่าเพศชาย? ถ้าหากยังแต่งตัวแบบนี้ก็ไม่ถูกระเบียบแน่นอน วิธีการแก้ปัญหาคือ คณบดีเสนอให้ฉันใส่กระโปรงมาเรียนเพื่อจะได้ถูกระเบียบของสถาบัน ฉันแอบอมยิ้มในใจ “เข้าทางของฉันแล้ว”

การแต่งกายรูปแบบตามสั่งของฉันได้เริ่มขึ้นแล้ว ฉันใส่กระโปรงมาเรียนและฉันก็ปฏิบัติตามกฎของสถาบันราชภัฏ คือใส่กระโปรงยาวระดับเข่า บางวันอาจสูงกว่านั้นนิดหน่อย เพื่อให้ดูสุภาพในทุกครั้งที่มาเรียน แต่น่าแปลกตรงที่ หลังจากการแต่งกายแบบตามสั่งแล้วนั้น ฉันมีความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น การติดต่อสื่อสารกับเพื่อนหรือกับหน่วยงาน ครูอาจารย์ในสถาบันฯ ก็มีความกล้ามากขึ้น ไม่ได้กลัวๆกลัวๆเหมือนที่ผ่านมา ถ้าจะมองว่าการได้แต่งกายใส่กระโปรงในรูปแบบเพศหญิงในสถาบันการศึกษาอย่างถูกระเบียบนั้นเป็นการประสบความสำเร็จของกะเทยและเพศที่สามในการอยากเป็นผู้หญิง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของการ เกิดมาเป็นกะเทย (นั่นคือการได้เป็นผู้หญิงและได้แต่งกายเป็นผู้หญิง) แต่นั่นอาจจะเป็นความคิดที่ง่ายเกินไปสำหรับฉันในตอนนี้ หากจะคิด ฉันอาจจะเคยคิดแบบนั้นในตอนเด็กๆ แต่ในตอนี้ ฉันมองว่าการแต่งกายแบบตามสั่งให้แต่งตัวเป็นนักศึกษาหญิงนั้นเป็นการเอาชนะสังคม เป็นกลวิธี เป็น Tactics ที่อาศัยช่องโหว่ของกฎระเบียบซึ่งผลประโยชน์เข้ามาใช้ให้กับตัวตน ย้อนรอยโครงสร้างระหว่างสองเพศที่คอยแบ่งให้เพศที่สามเป็นคนอื่น เป็นพวกเบี่ยงเบน การแต่งตัวของฉันเป็นการเรียกร้องให้ตัวแทนอำนาจ คือคณบดีเป็นผู้สั่งการให้ฉันได้ประโยชน์เสียเอง ทำให้ตัวตนของฉันมีภาพที่ชัดเจนอย่างที่อยากได้ มีที่อยู่ที่ยืน มีภาพของเพศหญิงที่ใช้ปฏิสัมพันธ์กับสังคมได้อย่างเป็นประโยชน์ หรืออย่างน้อยฉันก็ทำลายโครงสร้างทางเพศในมโนทัศน์ของฉัน ที่ฉันข้ามจากเพศชายมายืนอยู่ในฝ่ายของเพศหญิงได้

หรือหากมองว่าฉันนำภาพเสนอของเพศหญิงผ่านการแต่งตัวเพื่อใช้ชีวิตประจำวัน ก็คือการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเพศหญิง คือความอยากเป็นผู้หญิงของวาทกรรมเกี่ยวกับกะเทย ประมาณว่า “เกิดมาเป็นผู้หญิงในร่างผู้ชาย” หรือ “นำเสนอที่เลือกเกิดไม่ได้” แม้แต่ “Born to be” ก็ตาม แต่ในรายละเอียดแล้วนั้น ฉันก็ไม่เคยคิดที่จะอยากเป็นแม่ มีความเป็นแม่ หรืออยากแต่งงานมีชีวิตคู่ หรือทำอะไรจะเรียกได้ว่าเป็นเมียที่ดีตามวาทกรรมของความเป็น ผู้หญิงที่พบได้ในคำสั่งคำสอนของผู้ใหญ่ทั่วไปจนกลายเป็นค่านิยมให้ปฏิบัติกัน เมื่อไม่เคย มีแนวคิดดังกล่าวนั้นในการดำเนินชีวิต จะเหมารวมว่าเพศที่สามอย่างฉันอยากเป็นผู้หญิง ได้อย่างไรกัน

ตามเหตุผลเดิมๆที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ฉันมองว่าเป็นเพราะมีเพียงสองเพศเท่านั้นเองที่ยืน อยู่เป็นเพศแนวหน้า นั่นคือเพศชายและเพศหญิงที่อยู่สองขั้วของไบนารี (Binary opposition) คนที่ไม่ใช่พวก หรือไม่เข้าพวกก็จะกลายเป็น พวกผิดเพศ เบี่ยงเบน และเป็นคนอื่น แล้วถ้าคนที่ เป็นคนอื่นจำพวกนั้น อยากจะเป็นคนปกติที่ไม่เบี่ยงเบนบ้าง “ก็คือ จะต้องอยากเป็น เพศใดเพศหนึ่งในสองขั้วเพศนั้น” จากการมองย้อนกลับไปในเหตุการณ์ที่ผ่านมา รวมถึงใน สถาบันราชภัฏ ฉันก็ไม่เคยมีความรู้สึกอยากเป็นเพศหญิงแต่อย่างใด แต่ไม่ใช่อยากเป็นอย่างที่ เป็นอยู่ และอีกด้านหนึ่งคือความรู้ทางการแพทย์ก็บอกกันมาว่า เพศแบ่งตามอวัยวะเพศ นั้นก็หมายความว่าเกิดมาเป็นผู้ชาย มีอวัยวะเพศชายแล้วไม่พอใจ ก็ต้องอยากเป็นเพศหญิง และเปลี่ยนอวัยวะเพศให้เป็นเพศหญิง ก็เพียงเพราะมีแนวคิดที่ถือว่าเป็นกลางอยู่เพียงแค่นั้น ยกตัวอย่างว่าหากมีเพศอื่นๆอีกสักเจ็ดหรือแปดเพศ⁴ ทัดเทียมกับทั้งสองเพศและไม่ได้แบ่งเพศตาม อวัยวะเพศแล้วนั้น ฉันก็คงมีทางเลือกมากกว่านี้

ในบางวันฉันกลับไปใส่กางเกงบ้าง อาจเพราะคุ้นเคยและคิดว่าเหมาะสมกับตัวตนของ ฉันมากกว่า ฉันใส่กางเกง รวบผมบ้าง มวยผมบ้าง ใส่เสื้อเชิ้ตให้ดูเรียบร้อย การก้าวข้ามสัญญะ ทางเพศไปๆ มาๆ บางวันก็สร้างความรู้สึกที่ทะมัดทะแมงกับกางเกง หรือความรู้สึก นุ่มนวล บอบ บางเมื่อใส่กระโปรง ก็น่าแปลกตรงที่เมื่อใส่กางเกง ทำไมจึงต้องรู้สึกว่ะทะมัดทะแมง และทำไมเมื่อ ใส่กระโปรงจึงรู้สึกว่ะ นุ่มนวล บอบบาง บางครั้งก็เลยไปถึงรู้สึกว่ะเซ็กซี่เลยทีเดียว ความไม่คงที่ของ ความรู้สึกเมื่อได้สวมใส่เสื้อผ้าที่ต่างชนิดกัน เกิดขึ้นทุกวันๆ ความรู้สึกดังกล่าวนี้ผูกติดมา กับภาพทุกภาพในมโนทัศน์ของฉันที่ผ่านมาในวัยเยาว์ การเลี้ยงดู อบรม การดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แม้แต่ตำราการเรียน หรือป้ายสัญลักษณ์ประตูห้องน้ำ ฯ ต่างก็บรจุภาพความต่าง

⁴ Anne Fausto Sterling เคยเสนอไว้ใน Sexing the Body ให้มีการยกเลิกระบบ สองเพศ และเสนอให้ใช้ระบบห้าเพศแทน

ระหว่างสัญญาทางเพศไว้เสมอ สัญญาทางเพศเหล่านี้มีส่วนนำทางและเป็นไกด์ไลน์ในการเลือกแต่งตัวของฉัน

ฉันไม่เคยเกิดมาเป็นผู้หญิง ถึงแปลงเพศไปแล้วก็ไม่อาจรู้ได้ว่าผู้หญิงรู้สึกอย่างไร ฉันไม่อาจรู้ได้ว่า ภาวะที่เรียกว่าช่องคลอดแห้งแล้วเป็นปัญหานั้น มันแห้งอย่างไร⁵ หรือหากจะแปลงเพศไปเป็นเพศที่เจ็ดหรือแปลงเพศเป็นเพศที่สิบ ฉันก็ไม่อาจรู้ได้ว่าเพศต้นแบบนั้นเป็นอย่างไร นั่นหมายความว่า ตลอดมาฉันจึงปฏิเสธอยู่ในใจ เมื่อใครพูดว่าการแปลงเพศก็เพื่อที่จะเป็นผู้หญิง

จริงอยู่ ประสบการณ์ชีวิตที่ดำเนินมาในการเป็นเพศชาย อาจมีส่วนช่วยในการตัดสินใจแปลงเพศและการแต่งตัวที่เปลี่ยนเพศไป ฉันคิดว่านั้นเป็นส่วนใหญ่สำหรับฉัน มากกว่าการที่เกิดมาแล้วอยากเป็นผู้หญิง หรือการเกิดมาเป็นผู้หญิงในร่างชาย คำว่าผิเพศ หรือเบี่ยงเบนทางเพศ จึงทำให้ฉันคิดกับคำจำพวกนั้นว่า คำดังกล่าวนั้น ล้าสมัย เชยแล้วที่จะนำมาตัดสินคนให้อยู่ในจำพวกเบี่ยงเบนต่างๆตามที่ได้เคยจัดประเภทไว้

ในเรื่องของการแต่งกายตามสั่งกับฉันนั้น นั่นคือผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ฉันได้รับจากสังคม เป็นการเมืองรูปแบบหนึ่ง และหากจะมองในเรื่องของชนชั้น อาจมองได้ว่าฉันเป็นอภิสิทธิ์ชนกลาย ๆ มากกว่าเพื่อนเพศที่สามร่วมสถาบัน หรือทั้งเพศหญิงและเพศชายก็ยังไม่ได้รับสิทธิแบบที่ฉันได้ ในบริบทของกฎระเบียบ ฉันมีสิทธิในการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ต้องการจากชายเป็นผู้หญิง จากหญิงเป็นชาย (ด้วยการแต่งกาย) ถ้าเป็นผู้ชายรักต่างเพศ หรือผู้หญิงรักต่างเพศ จะได้ทำเช่นนี้หรือไม่ถ้าคุณไม่ได้เป็นเพศที่สาม หรือหากได้รับสิทธิ พวกเขาเหล่านั้นอาจปฏิเสธที่จะเปลี่ยนแปลงแบบฉัน นั่นก็เป็นสิ่งที่ล้นแล้วแต่ใครจะพิจารณากระทำ

การเขียนเรื่องของตัวเองในด้านที่เป็นบวก และในด้านที่ชื่นชมตัวเอง โดยด้านบวกที่กล่าวนั้น สวนทางกับสิ่งที่คนในสังคมพูดกัน อาจมีความหมายพ้องกับการเขียนแบบ Narcissistic way ที่ hooks เคยกล่าวไว้ใน Talking Back⁶ นาซีซซิดิกเวย์⁷ เป็นการยกตัวอย่าง นาซีซซิดิกเวย์ ในนิยายกรีก เป็นหนุ่มรูปสวย ที่หลงรักเงาตัวเองจนชบะบอมตาย ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องเพื่อรับใช้ความต้องการตนเอง หยุดความต้องการไว้ที่ตนเอง เรื่องที่เล่าไม่ได้เคลื่อนที่ (Move Beyond) ไปสู่สังคมภายนอก เป็นการเล่าที่ปราศจากการวิเคราะห์ ดังที่ hooks กล่าวไว้ (hooks, 1989, p. 106)

⁵ข้อมูลเพิ่มเติมจาก จิตติมา ภาณุเดชะ, ณัฐยา บุญภักดี, ธัญญา ใจดี, สิทธิอนามัย เจริญพันธ์ หัวใจสำคัญของคุณภาพผู้หญิง, (กรุงเทพมหานคร:เอสพีวีการพิมพ์ จำกัด, 2550), น. 116.

⁶อ่านเพิ่มใน bell hooks, *Talking Back* (Boston:South End Press, 1989), p.106.

⁷สะกดตามพจนานุกรมอังกฤษเป็นไทย โดย สอ เสถบุตร ฉบับปี 2532

แต่ฉันเล่าเรื่องประสบการณ์ของฉันเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทำความเข้าใจผลกระทบที่มีต่อปัจเจกบุคคลจากโครงสร้างของสังคม ฉันเล่าเรื่องของตัวเอง เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในความสัมพันธ์ว่าสังคมมีกระบวนการสร้างความหมายอย่างไร หากฉันไม่พูด ไม่ยกตัวอย่างชีวิตของฉัน สิ่งที่คุณคิด ฉันเล่า สิ่งที่คุณวิเคราะห์จะมีใครได้ยินเสียงนั้น ได้อย่างไร มีเช่นนั้น ฉันก็คงอยู่รวมในกลุ่มคนที่แปลงเพศเพื่อตามหาความถูกต้องของการ เกิดมาเป็นผู้หญิงในร่างผู้ชายนั่นเอง

หลังจากที่เรียนในสถาบันราชภัฏจนจบการศึกษา ฉันก็ดำเนินเรื่องเรื่องเพื่อขอจบ การศึกษาในระดับปริญญาตรี ฉันต้องทำกิจกรรมหลายอย่างในการขอจบการศึกษา อาทิเช่น การตามเกรดที่ยังออกไม่ครบ การขอใบรับรองผลการการศึกษาเพื่อนำไปสมัครศึกษาต่อ การจ่ายเงิน กับฝ่ายการเงินเพื่อขอจบการศึกษา และการลงชื่อในการเข้ารับปริญญาบัตร

การลงชื่อในการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรนั้นย่อมต้องมีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ให้แก่นิสิตที่ต้องการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร อย่างเช่นข้อห้ามสำหรับนิสิตหญิงในการห้าม ใส่เครื่องประดับ ทำทรงผมเรียบร้อยและสัณฐานต้องเป็นธรรมชาติ ไม่สวมแว่นตา ห้ามห้าเล็บ และ ไร่เล็บเกินขอบ สวมรองเท้าที่สุภาพ ห่มสั้น ไม่เปิดปลายเท้า ห้ามติดก๊ิบที่สะท้อนแสง ไม่ใส่เนคไท ที่มีสายโลหะ หากสวมแหวนต้องเป็นที่นิ้วมือด้านขวา สวมเครื่องแบบนิสิต สวมครุยวิทยฐานะ หรือข้อห้ามสำหรับนักศึกษาชาย ต้องตัดผมทรงสุภาพ ไม่ไว้หนวดเครา ห้ามสวมแว่นตากันแดด ต้อง สวมชุดสากลสีขาว หรือสีเข้ม สวม ครุย วิทย ฐานะ หาก เป็น บัณ ฑิต ที่เป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ต้องแต่งเครื่องแบบปกติขาวตามสังกัด สวมครุยวิทยฐานะ

ในข้อห้ามของนักศึกษาชาย บอกเกี่ยวกับทรงผมไว้กว้างๆ ว่า นักศึกษาชายต้อง ตัดผมทรงสุภาพ ทำให้ในแต่ละสถาบันราชภัฏต้องมีการระบุถึงข้อบังคับให้แคบยิ่งขึ้น อาจารย์ ในแต่ละสถาบันจึงเป็นผู้ให้รายละเอียดกับนักศึกษา เช่น นักศึกษาชายห้ามใส่เจลบนผม นักศึกษา ชายห้ามไว้ผมยาวในวันรับพระราชทานปริญญาบัตร ในสถาบันราชภัฏบางแห่งก็อนุโลม นักศึกษา ชายหากไว้ผมยาวก็ต้องรวบผมให้เรียบร้อย หรือในสถาบันราชภัฏบางแห่งก็ให้นักศึกษาชายที่มี ผมยาว สวมวิกผมปลอมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ

หากเป็นเช่นนั้นนักศึกษาสาวประเภทสอง นักศึกษาเพศที่สาม นักศึกษากะเทย จะทำอย่างไร ?

ฉันได้ฟังเรื่องที่เพื่อนรุ่นพี่หรือเพื่อนต่างสถาบันเคยเล่ากันมา บางคนเลือกที่จะสวมวิกผมปลอม แต่งตัวเป็นนิสิตชาย จะทำอย่างไรก็ได้เพื่อให้ได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร บางคนต้องยอมเปลี่ยนการแต่งกายไปเสียเลย เพราะหลังจากออกไปจากสถาบันราชภัฏแล้ว ก็จะต้อง แต่งกายเป็นผู้ชายตามที่สถานที่ทำงานระบุ บางคนก็ร้องขอที่จะแต่งชุดนิสิตหญิงในการ เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร

จากเหตุการณ์ที่ใกล้จะจบการศึกษา ฉันจึงต้องผ่านขั้นตอนในการติดต่อกับสถาบันราชภัฏหลายครั้ง การที่ผ่านสายตาสายตาอาจารย์ที่รู้จักหลายท่านในขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้ฉันถูกเรียกเข้าพบตามคำสั่งของอาจารย์อีกครั้ง และคราวนี้เป็นอาจารย์ผู้หญิงในฝ่ายปกครอง อาจารย์ท่านนี้เป็นอาจารย์อาวุโสและเคยสอนวิชา ทฤษฎีเบื้องต้นหนังสือพิมพ์และการพาดหัวข่าว ฉันเรียนวิชานี้และได้คะแนนค่อนข้างดี ฉันตอบคำถามในห้องเรียนบ่อย อาจารย์จึงจำฉันได้ดี ยิ่งในเวลาขานชื่อเพื่อให้คะแนนเข้าเรียน ชื่อของฉันมีคำนำหน้าชื่อเป็นนายแล้วการแต่งกายเป็นหญิงยิ่งทำให้อาจารย์จำฉันได้ดียิ่งขึ้น เมื่อถึงเวลาที่เตรียมตัวเพื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร อาจารย์อาวุโสท่านนี้เรียกฉันเข้าพบ แล้วบอกฉันว่าให้ฉันแต่งตัวเป็นนิสิตชายเสียให้เรียบร้อย ตัดผมให้สั้น จะได้ไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมพิธีฯ ขณะที่อาจารย์พูด ฉันใส่กระโปรง สวมเชิ้ตขนาดพอดีตัวตามที่คนบดสั่ง ยืนฟังอาจารย์ฝ่ายปกครองแนะนำ อาจจะมีฟังแล้วทำได้ไม่ยากเย็นนัก เพียงแค่ตัดผมสั้นและเปลี่ยนการแต่งกายเป็นผู้ชาย ซึ่งจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ฉันถามอาจารย์ว่ามีวิธีอื่นหรือไม่? เพราะฉันก็อยู่ในการแต่งกายแบบนี้มาหลายปี ในช่วงเวลาของการศึกษา อาจารย์ตอบด้วยน้ำเสียงเรียบเฉยว่า “มันเป็นระเบียบของการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร!”

ทำไมร่างกายและจิตใจของฉันจึงถูกควบคุมได้ง่ายขนาดนี้ ฉันสงสัย! จะให้เป็นอย่างไรก็ได้ ฉันเข้ามาในพื้นที่ที่มีการควบคุม พื้นที่ที่มีเงื่อนไข โดยผลตอบแทนคือการสำเร็จการศึกษา ถือว่าผู้ที่เข้ามาในพื้นที่จะต้องยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข กฎระเบียบ ข้อบังคับของพื้นที่นั้น และนี่คือฉัน ฉันที่เข้ามาในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขนั้น ฉันจึงต้องถูกสั่งให้เคลื่อนที่ไปเคลื่อนที่มาจากเพศนั้นกลับไปเป็นเพศนี้ จากเพศนี้กลับไปเป็นเพศนั้น ถ้าหากร่างกายของฉันเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าคงเกิดอาการรวนและงัดกับคำสั่งที่เกิดขึ้น แต่ฉันคือมนุษย์ มนุษย์ที่มีการปรับสภาพได้ตามเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามา ฉันจะต้องใช้ความคิดกับเหตุการณ์นี้โดยไตร่ตรองให้ดี เพราะไม่ใช่เพียงแค่ฉันที่จะได้รับผลกระทบ แต่ครอบครัวของฉันก็คาดหวังว่าคงรอให้ฉันจบการศึกษาเช่นกัน

ฉันคิด ... คิด ... แล้วก็คิด คราวนี้คงไม่แปลกไม่เหมือนการที่ถูกสั่งในครั้งที่แล้ว คงไม่รู้สึกรู้ว่าได้ประโยชน์จากการถูกกระทำแบบที่ผ่านมา อยากเข้าพิธีก็อยาก ที่จริงแล้วเป้าหมายหลักในการศึกษาก็คือการทำตามระบบของการใช้ชีวิต ต้องการให้พ่อและแม่พึงพอใจ เป็นการทำความสำเร็จให้กับครอบครัว โดยส่วนตัวแล้วจะเรียนหรือไม่เรียนนั้น ยังไม่สร้างความกังวลให้กับฉันได้เท่ากับการทำให้ครอบครัวมีความสุข และพึงพอใจ

ขั้นตอนแรกฉันจึงปรึกษากับครอบครัว ว่าฉันจะทำอย่างไรดีกับกรณีนี้ ?

หรือฉันจะไม่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรได้หรือไม่ ?

ครอบครัวของฉันตอบว่า “แล้วแต่ลูก ... ตัดสินใจได้เลย ... ถ้าไม่มีความสุขที่ได้ทำลงไป ก็อย่าทำ”

ฉันรู้สึกว่าการเรื่องทุกอย่างง่ายขึ้นมากในพริบตา เมื่อครอบครัวเปิดทางให้ฉันอย่างนี้ จึงทำให้การตัดสินใจในการเข้าร่วมพิธี หรือไม่เข้าร่วมพิธี ง่ายขึ้นอย่างมาก จากเป้าหมายปลายทางของการศึกษาปริญญาตรี การได้จบการศึกษาและได้รับปริญญา ดูที่ท่าจะห่างจากฉันเต็มที สังคมกระแสหลักอาจมองว่าแค่แต่งตัวตามระเบียบที่อาจารย์ในสถาบันฯ กำหนดก็เข้ารับปริญญาได้แล้ว เป็นเรื่องง่าย ๆ “ก็แค่การแต่งตัว” แต่นั่นมัน “ยากเกินไป” สำหรับฉัน ฉันต้องถูกบังคับอย่างนี้หรือ?

ฉันย้อนคิดไปในขณะที่ถูกเรียกให้เข้าพบตามสั่งจากคณบดีเพื่อเปลี่ยนการแต่งกาย ให้ถูกต้องตามเพศที่กำหนด ในครั้งแรกนั้นการบังคับของอำนาจเป็นประโยชน์ต่อฉัน เอื้อประโยชน์ให้ฉันได้เปลี่ยนการแต่งตัวได้ง่ายๆ และถูกมองจากเพื่อนร่วมสถาบันฯ ว่าได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าคนอื่นๆ การที่ได้แต่งตัวตามสิ่งนั้นก็สร้างความมั่นใจในการติดต่อ ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ แต่ไม่ใช่ในประเด็นเรื่องของความพึงพอใจในการได้แต่งกายเป็นเพศหญิง ในแง่ที่ว่า “ฉันอยากเป็นผู้หญิง” แต่เป็นประเด็นว่า “ทำไมฉันจึงแต่งเป็นผู้หญิงได้อย่างถูกต้อง ถูกระเบียบ?”

แต่ครั้งนี้ไม่เป็นไปอย่างนั้น ฉันกำลังเสียเปรียบที่เคยมีอยู่และเคยได้รับมาอย่างถูกต้อง

ฉันคิดว่า ฉันมองเห็นวิธีที่ง่าย ๆ แล้ว!

สุดท้ายฉันก็ตัดสินใจได้ ก็คือ ไม่เข้าร่วมพิธี ไม่ตัดผม ไม่รวบผม และรับใบปริญญาบัตรจากพนักงานในห้องทะเบียน

หลังจากการตัดสินใจในครั้งนั้น ฉันจบการศึกษา โดยที่ไม่ตัดผมสั้นตามที่อาจารย์ฝ่ายปกครองแนะนำก่อนจะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ฉันหันหลังให้กับสถาบันราชภัฏ หันหลังให้กับกระโปรงและผมยาว ซึ่งอาจเป็นด้วยความเบื่อหน่าย (และวางแผนไว้ สำหรับการสร้างความคลุมเครือให้กับการจัดแบ่งประเภท) ฉันจึงตัดผมสั้น สวมกางเกง ยกเลิกการใส่รองเท้า ส้นสูง และใส่รองเท้าส้นแบนตลอดมา

การแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเด็นเพศที่สามในทุกๆ เรื่องจะเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่สังคมและภาครัฐสามารถจัดการได้ ซึ่งหากมองอีกทางหนึ่ง อาจมองได้ว่า การเป็นกะเทยนั้นเป็นเรื่องเล่นๆ แก้ไขได้ง่าย จัดการได้ไม่ยากสักเท่าไร ที่มองว่าการเป็นกะเทยนั้นเป็นเรื่องเล่นๆ ก็เพราะสังคมสามารถเข้ามาจัดการแก้ไขการเป็นกะเทยได้อย่างง่ายดาย กะเทย เพศที่สามเหมือนตุ๊กตากระดาษในแบบตุ๊กตาบนแผ่นปรุ ที่มีชุดแต่งตัวให้เปลี่ยนหลายชุด เป็นชุดที่มีการพับขอบเพื่อให้เกาะติดกับแผ่นรูปตัวตุ๊กตา บางครั้งฉันก็คิดว่าสังคมมองว่าการเป็นกะเทยนั้นเป็นแฟชั่น จะบอกให้เลิกเป็นกะเทยเสียเมื่อไหร่ก็ได้ หรือจะสั่งให้เป็นอะไรก็สามารถสั่งได้ สั่งให้แต่งตัวเป็นเพศใดอะไรก็ได้ การมองเช่นนี้ฉันมองว่า มาจากสาเหตุพื้นฐานที่เรียกว่า “คนปกติ” กับ “คนเบี่ยงเบน” คนที่เบี่ยงเบนไปจากกรอบก็ต้องถูกปรับแต่งให้เข้ามาเป็นคนปกติ หากไม่เข้ามาในกรอบ ก็จะกลายเป็นคนที่ไม่ปกติ และในเมื่อ “เรื่องปกติ” เป็นมโนทัศน์ของการวัดคุณภาพมนุษย์ในการอยู่ร่วมในสังคม

อีกทั้งในวาทกรรมทางการแพทย์ก็เคยบัญญัติทฤษฎีการบำบัด แก่ไขบุคคลที่เปี่ยงเบนทางเพศให้กลับมาเป็นปกติโดยวิธีการ “แก้ไข” เรื่องของกะเทยจึงเป็นเรื่องที่ง่ายๆ สามารถเข้าไปแก้ไขได้ (เพราะว่าเปี่ยงเบนจึงต้องแก้ไขให้เข้าระบบ)

หลังจากฉันจบการศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ไม่นาน ก็มีข่าวของการไม่ต้อนรับคนที่เปี่ยงเบนทางเพศ ที่จะสอบเข้ามาศึกษาต่อในภาควิชาครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ ฉันส่ายหัว ... นึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาในสถาบันฯ ไม่ว่าจะต้องให้อาจารย์ทดลองสัมผัสหน้าอก การถูกเรียกพบเพื่อให้แต่งกายเป็นผู้หญิง และการถูกเรียกพบเพื่อที่จะให้แต่งกายเป็นผู้ชาย จนมาถึงตอนนี้ที่ห้ามรับพวกเปี่ยงเบนทางเพศเข้าเรียน หลังจากที่ฉันเดินสะบัดกระโปรงในสถาบันราชภัฏเสียเวลานาน ฉันคิดว่าปัญหาไม่ได้มาจากการเป็นกะเทย แต่ปัญหา มาจากระบบ ที่เข้ามาควบคุมความคิดให้เห็นว่าการเป็นกะเทยเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข เสียมากกว่า